Dyl
Sowizdrzał

Teatr im. Aleksandra Fredry
w Gnieźnie
Instytucja Kultury
Samorządu Województwa
Wielkopolskiego

dyrektor naczelny i artystyczny
Tomasz Szymański

z-ca dyrektora ds. ekonomiczno-administracyjnych
Grażyna Woźniak

kierownik literacki
Małgorzata Urbaniak

kierownik muzyczny
Mariusz Matuszewski

bilety, informacje:
Dział Marketingu i Organizacji Widowni
Teatr im. A. Fredry
ul. Mickiewicza 9
62-200 Gniezno
tel. 061 426 16 15

www.teatr.gniezno.pl
e-mail: bilety@teatr.gniezno.pl

Lustrzana rama woła cię,
zatrzymaj się, przechodniu!
Przyjdź, wciśnij do niej swoją twarz,
zobaczysz, co za morda.

Grigorij Gorin, *Dyl Sowizdrzał*

Grigorij Gorin Dyl Sowizdrzał

na motywach legendy o Dylu Sowizdrzale
Charles'a de Costera

przekład
Janina i Grzegorz Fedorowscy

opracowanie tekstu
Bogumiła Pasionek-Szachnowska

premiera 28 marca 2009
sezon 2008/2009

reżyseria
Konrad Szachnowski
scenografia
Władysław Wigura
muzyka
Piotr Salaber
choreografia
Juliusz Stańda
asystent reżysera
Michał Frydrych

przygotowanie wokalne
Jarosław Krenz

inspicjent, sufler
Ewa Malicka

Nagrań muzycznych dokonano
w SOUND DESIGN STUDIO w Warszawie
pod dyrekcją kompozytora.
Dudy, lira korbowa
SEBASTIAN WIELĄDEK
Realizacja nagrań
CHRIS AIKEN

Claas
Michał Frydrych
Rybiarz
Andrzej Marciniak
Soetkin
Justyna Polkowska
Katheline
Agata Wojtaszak
Kat
Wojciech Kalinowski
Mnich, Kompan
Grzegorz Krawczyk
Sędzia, Brygadier
Andrzej Malicki
Kasia
Justyna Tomczak
Maciek
Paweł Klowan
Dyl Sowizdrzał
Maciej Hązła
Nel, Blondynka, Anna
Katarzyna Adamczyk
Filip
Wojciech Siedlecki
Maria
Jolanta Skawina
Inkwizytor, Kapral
Leszek Wojtaszak
Generał, Karczmarz
Bogdan Ferenc
Reisenkraft, Żołnierz
Marek Fludra
Książę Orański
Piotr Urbaniak
Stevenina
Katarzyna Czubkówna
Gilina
Joanna Kulczyńska
Dziewczyna I
Marta Powałowska
Dziewczyna II
Iwona Sapa

oraz
Żołnierze

Kim był Dyl Sowizdrzał

Urodził się prawdopodobnie ok. 1300 roku w Saksonii (Niemcy), zmarł w 1350 w Mölln (Szlezwik-Holsztyn), do dziś zwanym miastem Dyla Sowizdrzała. Choć dowodów na istnienie tej postaci nie znaleziono, legendę o „mistrzu wesołości, krotochwilnych figlów i psot" przypomina stojący w Mölln pomnik i tamtejsze muzeum jego imienia.

Dyl Sowizdrzał był ponoć wędrownym rzemieślnikiem, który wszędzie tam, gdzie zaszedł, płatał figle i stroił żarty, przy każdej robocie. Błazeńskimi wygłupami i prowokacyjnymi dowcipami ośmieszał mity i ideały kultury „oficjalnej", zarówno szlacheckiej, mieszczańskiej, jak i kościelnej. Kpiną rozprawiał się z fałszem pozorów i nadętą obłudą, wszechobecnymi w postępowaniu kapłanów i władców świeckich.

Pomnik Dyla w Mölln

Jego przygody i figle prędko doczekały się opracowania literackiego. Wydany anonimowo ok. 1510 roku zbiór uciesznych, a nierzadko drastycznych opowiastek, traktujących o przygodach kpiarza, cieszył się wielką popularnością. Tłumaczone z niemieckiego na liczne języki europejskie, przerabiane i adaptowane, wnet rozpoczęły wojaż po całym kontynencie. W dobie kryzysu średniowiecznych autorytetów społecznych, religijnych i moralnych trafiały na podatny grunt, głosząc niezgodę na aktualny porządek świata i społeczną hierarchię, respektowane przez plebejskie warstwy ówczesnej Europy.

Rzeczywistość w nich przedstawiona była światem „na opak", widzianym jakby w zwierciadle. Właśnie takie postrzeganie stosunków społecznych sugerowało imię błazna: niemieckie *Eulenspiegel* znaczy bowiem dosłownie „sowie zwierciadło" (*Eule* – sowa, *Spiegel* – zwierciadło) – i rzeczywiście, nieodłącznymi atrybutami Dyla były sowa i lustro. Polskie „Sowizdrzał", dawniej: „Sowiźrzał", jest wierną kopią niemieckiej nazwy, powstałą ze złożenia słów „sowa" i „źrzało" (staropolskie „zwierciadło"); „Dyl" to spolszczenie niemieckiego „Till".

Również w Polsce zafascynowanie kawalarzem z Niemiec była wręcz ogromne. Opowieści o Dylu Sowizdrzale zyskały nie tylko całą rzeszę czytelników, lecz i naśladowców – twórców literatury plebejskiej, opozycyjnej wobec twórczości dworskiej, szlacheckiej i mieszczańskiej, którą znamy dziś jako literaturę sowizdrzalską. Powstały nawet legendy, wedle których Dyl miał gościć w Polsce; oto jedna z nich.

Otóż nasz bohater przybył do Gdańska w czas wielkiego jarmarku i stanął na Targu Węglowym (naonczas Placu Dominikańskim), oferując mieszczanom nie mniej ni więcej tylko... ostrzenie języka. Aby ich zachęcić do skorzystania z tej usługi, udawał, że na wielkim kamieniu szlifierskim ostrzy własny język. Wnet po całym Gdańsku rozeszła się wieść: za niewielką opłatą każdy może zaostrzyć swój język, a przez to – zyskać niesłychaną trafność wypowiedzi i powszechne uznanie słuchaczy.

Pierwsi do kramu Dyla przybyli miejscowi notable. Kpiarz uprzedził ich, że ostrzenie języka jest bolesne, a efekty będą widoczne dopiero po dwóch tygodniach, kiedy język się zagoi. Nie odstraszyło to patrycjuszy, chciwych uznania swoich oratorskich umiejętności, jak i nuworyszy, który krasomówstwem obiecywali sobie otworzyć drogę do publicznej kariery. Sowizdrzał nie żałował więc wysiłku, a w rezultacie – przyszli oratorzy, lecząc pokaleczone języki, całkowicie zamilkli na zapowiadane dwa tygodnie.

Kiedy naiwni mieszczanie pojęli, że dali się okpić, zarządzili poszukiwania winowajcy, jego wszak już od dawna w Gdańsku nie było; tylko „cudowny" kamień szlifierski znaleziono gdzieś przy miejskich murach. Wściekli notable nakazali go potłuc i kawałkami wybrukować Targ Węglowy – w miejscu, w którym stał kram Dyla...

Społeczną pozycję Dyla Sowizdrzała znacznie umocniła opowieść belgijskiego pisarza Charles'a de Costera (1827-1879), powstała w XIX wieku, w której ów kpiarz jest symbolem oporu mieszkańców Flandrii wobec Hiszpanów, okupujących tę krainę w XVI stuleciu. Opowiadanie stało się kanwą licznych utworów poświęconych przygodom naszego bohatera, inspirowało też wielu artystów – by wspomnieć choćby *Epitafium dla Sowizdrzała* Jacka Kaczmarskiego.

Widzenie Katheline

Tak, najpierw widma kosiły ludzi... kat tańcował na trupach.

Kamień, co przez dziewięć księżyców spływał krwawym potem – rozpękł się tej nocy.

Później zobaczyłam dwóch chłopczyków: jeden urodził się w Hiszpanii, i dano mu na imię Filip, drugi – na ziemi flandryjskiej, syn Claasa – ten zwan będzie Dylem. Filip stanie się katem ludu, Sowizdrzał – mistrzem wesołości, krotochwilnych figlów i psot. Filip pogna konno przez życie, siejąc zbrodnie i zło. Sowizdrzał będzie włóczył się po świecie, chwaląc rzeczy dobre i piękne, a kpiąc wesoło z ludzkiej głupoty; nie będzie widział swojej śmierci i zawżdy młodym pozostanie, przewędruje cały świat i nigdy nie umrze, bo jest duchem Flandrii.

Grigorij Gorin, *Dyl Sowizdrzał*

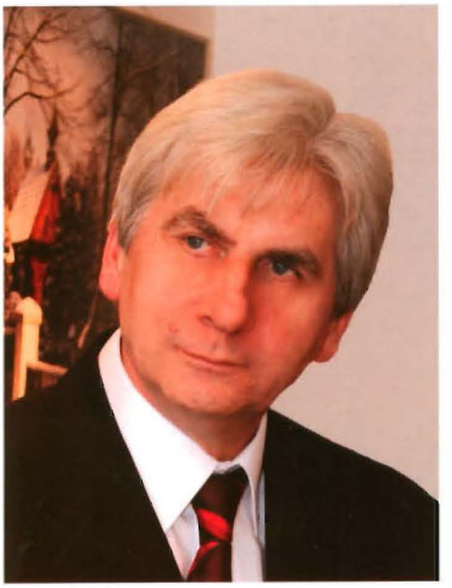

Mirosław Skrzypkowski

gnieźnianin, absolwent Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu, studiował na Wydziale Fotografii u prof. Stefana Wojneckiego.

Samodzielną pracownię fotografii artystycznej prowadzi od 1969 roku. Od początku drogi zawodowej podejmował intensywną działalność wystawienniczą w kraju i za granicą. Pierwsza znacząca w jego karierze zawodowej wystawa to „Błękitne skały" w 1976 roku. Później przyszło wiele innych ekspozycji, m.in. w Praskim Salonie Fotograficznym i na Międzynarodowym Biennale Fotografii w Bukareszcie (1977).

W galerii Muzeum Polskiego w Chicago (2008)

Od lat realizuje cykl „Miejsce moje", prezentując fotogramy z rodzinnego Gniezna i miejsc poza granicami kraju. Prace z tego cyklu wystawiał m.in. w siedzibie Europarlamentu w Brukseli (2006), w londyńskiej Posk Gallery (2007) i w tym samym roku w Galerii

Miejskiej Speyer w Niemczech, a także w galerii Muzeum Polskiego w Chicago (2008).

O swoich fascynacjach krajobrazem gnieźnieńskiej ziemi opowiedział w sześciu starannie wydanych autorskich albumach fotograficznych. Przypominając jego peregrynacje zagraniczne, warto odnotować, że w ich trakcie wielokrotnie podejmował promocję kultury i historii Gniezna. W 1999 roku, na zaproszenie Polonii amerykańskiej, uczestniczył

W Londynie, podczas rozmowy z b. prezydentem Rzeczypospolitej na uchodźstwie Ryszardem Koczorowskim i jego małżonką Karoliną (2007)

w promocji swego autorskiego albumu *Gniezno – miasto św. Wojciecha*; był wówczas gościem programu telewizyjnego Polvision.

Od 25 lat dokumentuje spektakle gnieźnieńskiej sceny oraz najważniejsze wydarzenia z życia

Ryszard Kaczorowski
b. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej

Pan
Mirosław Skrzypkowski
ul. Sobieralskiego 13/91
62-200 Gniezno

Szanowny Panie,

Wizytę Pana i Władz Gniezna na wystawie fotografii tego miasta w Polskim Ośrodku Społeczno-Kulturalnym w Londynie wspominamy z największą przyjemnością.

Piękna fotografia Gniezna zdobi nasz salon, przypominając spotkanie z Jej autorem.

Wdzięczni jesteśmy Panu za ten akcent promocji Polski w świecie. Dziękujemy także za wysoce profesjonalne fotografie, które z przyjemnością pokazujemy przyjaciołom.

Proszę przyjąć serdeczne pozdrowienia od nas obojga.

Z wyrami szacunku pozostaję

Ryszard Kaczorowski
z żoną Karoliną

Londyn, 7 marca 2007 r

Biuro: 238-246 King Street, London W6 0RF; Wielka Brytania
Tel/Fax: 020 8563 7674

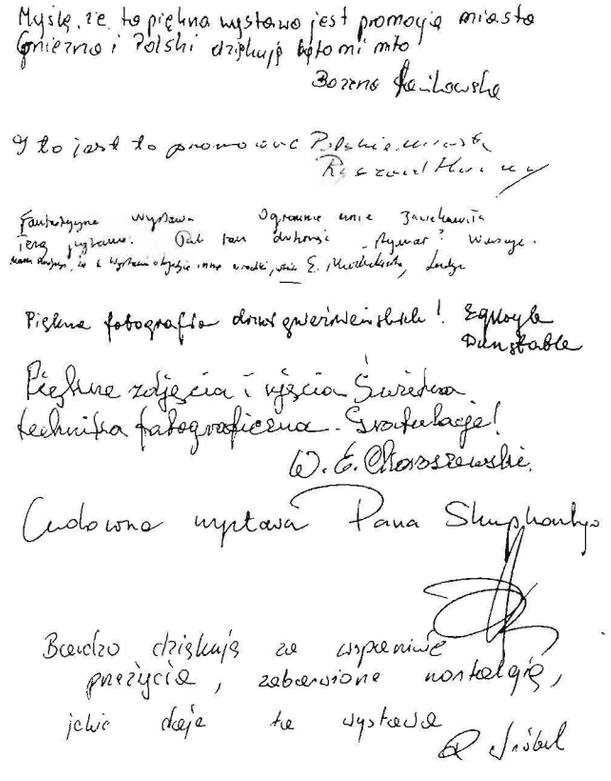

Myślę, że ta piękna wystawa jest promocją miasta Gniezna i Polski dziękuję bytomi mto
Bożena Kamińska

I to jest ta promocja Polski w świecie
Ryszard Kaczorowski

Fantastyczna wystawa Ogromnie cenne Zawdzięczamy
teraz [illegible] Pan tam [illegible] Wasze.
[illegible] i [illegible] E. Kwiatkowski, Londyn

Piękna fotografia dowód gwerwieństwa! Eugeniusz Dunsztabla

Piękne zdjęcia i ujęcia Świetna
technika fotograficzna - Gratulacje!
W. E. Chrzanowski

Cudowna wystawa Pana Skrzypkowskiego

Bardzo dziękuję za wspaniałe przeżycia, zabarwione nostalgią, jakie daje ta wystawa
R. Jabłoński

Podziękowania z księgi gości londyńskiej Posk Gallery (2007)

teatru. Licząc od pierwszej premiery utrwalonej na fotografii – *Szklanej menażerii* T. Williamsa w 1984 roku – opracował serwisy zdjęciowe już do blisko 100 takich wydarzeń. Od początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku działa w Klubie Przyjaciół Teatru im A. Fredry. Jako jego prezes, ustanowił wyróżnienie dla aktorów za najlepszą kreację aktorską roku, przyznawane corocznie od 1994 i wręczane z okazji Międzynarodowego Dnia Teatru.

Na wystawie w Brukseli, z Markiem Woźniakiem – marszałkiem województwa wielkopolskiego, Jackiem Kowalskim – prezydentem Gniezna i Jerzym Nadolińskim – przewodniczącym Rady Powiatu Gnieźnieńskiego (2006)

Od wielu lat dzieli się swoim doświadczeniem zawodowym z młodymi adeptami sztuki fotograficznej. Prowadzi zajęcia dydaktyczne w dwóch poznańskich uczelniach, Uniwer-

Szklana menażeria (1984)
Tadeusz Wasiak (Gość), Krystyna Drozdowska (Laura)

Rzeźnia (1993)
Bogdan Ferenc (Skrzypek), Jolanta Skawina (Flecistka)

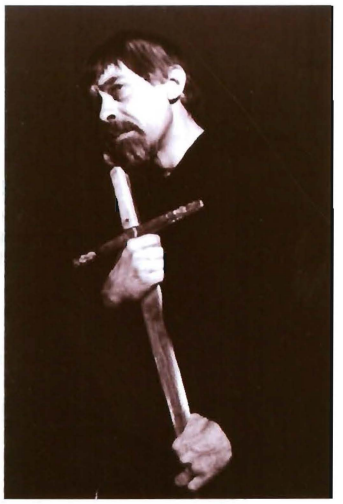

Rapsod o Świętym Wojciechu (1991)
Tadeusz Drzewiecki (Wojciech)

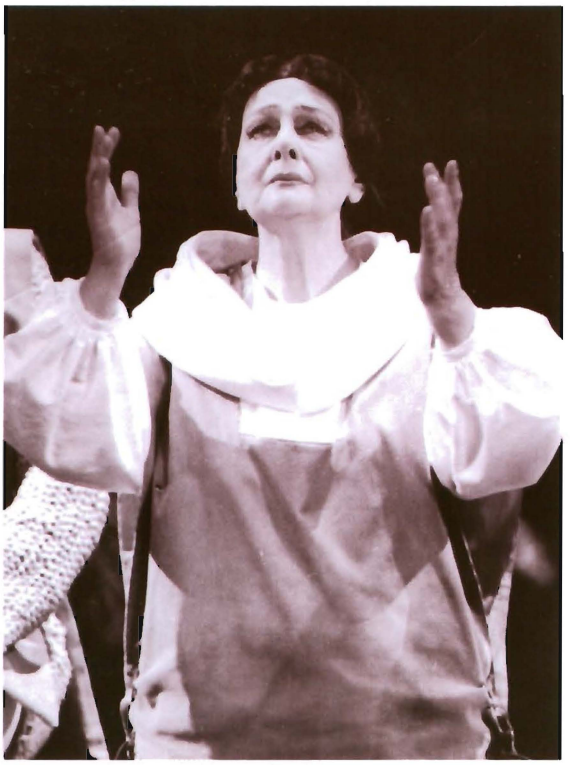

Chrobre pieśni (1985)
Maria Deskur

Ostatnia wola (1986)
Maria Deskur (Pani Zielska), Andrzej Malicki (Serafin Zielski)

Gwałtu, co się dzieje! (1996)
Jolanta Skawina (Urszula), Piotr Urbaniak (Tobiasz)

Kordian (1999)
Wojciech Brzeziński (Kordian)
Michał Frydrych (Doktor-Papież-Wielki Książę)

Mieszczanin szlachcicem (1998)
Katarzyna Czubkówna (Michasia), Justyna Polkowska (Pani Jourdain)

Piękna i Bestia (2007)
Katarzyna Adamczyk (Piękna)

Antygona (1998)
Michał Frydrych (Kreon), Bogdan Ferenc (Haimon)

W małym dworku (2000)
Jolanta Skawina (Widmo Matki), Michał Frydrych (Ojciec),
Maciej Hązła (Jęzory Pasiukowski),
Eugeniusz Nowakowski (Ignacy Kozdroń)

STO PREMIER NA 25-LECIE

Mirosław Skrzypkowski
od 1984 roku dokumentuje spektakle i najważniejsze wydarzenia artystyczne naszej sceny. Poza fotosami dokumentacyjnymi i prasowymi, realizuje zdjęcia reklamowe, promujące gnieźnieńskie spektakle. Najlepsze spośród nich publikuje w albumach i kalendarzach, a także prezentuje na autorskich wystawach.

Jego fotografie od 25 lat wpływają na wizerunek Teatru. Skupiają zainteresowanie widza znacznie wcześniej niż sama materia przedstawienia. Uchwycone obiektywem sceny uświadamiają niepowtarzalność i efemeryczność teatralnego tworzenia. Z upływem czasu stają się najważniejszym, a niekiedy jedynym dokumentem scenicznego wydarzenia.

Oglądając teatralne fotografie, rzadko uświadamiamy sobie, że pomiędzy nami a spektaklem jest ktoś jeszcze. Ktoś, kto z bliska śledzi gesty, spojrzenia i mimikę aktora, przypatruje się grze świateł, by za chwilę utrwalić w kadrze te impresje: sceniczny ruch, relacje między „dramatis personae" i płynące z nich emocje. Jednym słowem, fotografik układa dla nas własną opowieść o spektaklu, której tworzywem jest wprawdzie owa teatralna „materia", lecz przecież ukształtowana poprzez jego twórczą wrażliwość i wyczulenie na to, co powstaje na oczach widza.

Toteż trudno rozstrzygnąć, które spośród tych zdjęć są najbliżej prawdy o istocie przedstawienia. Czy te z prób, które chcą uchwycić sam proces tworzenia spektaklu? A może te pozowane – „ustawiane", z udziałem bohaterów sceny zastygłych w teatralnych pozach? Lecz niewykluczone, że niekiedy większą wartość mają fotografie właśnie z przedstawienia, kiedy utrwalają emocje emanujące z widzów?

Na te pytania zapewne nie ma jednoznacznej odpowiedzi. Lecz jedno wiemy na pewno: różnorodność form fotograficznego przekazu wzmacnia siłę oddziaływania teatralnego spektaklu, przedłuża – jeśli wręcz nie uwiecznia – pamięć o nim, a niekiedy nawet tworzy jego legendę.

Balladyna (1997)

sytecie im. A. Mickiewicza i Wyższej Szkole Umiejętności Społecznych, oraz w Wyższej Szkole Humanistyczno-Menedżerskiej „Milenium" w Gnieźnie.

Aktywnie uczestniczy w działalności Związku Polskich Artystów Fotografików, w latach 2002--2005 jako prezes Okręgu Wielkopolskiego. Jest członkiem Fotoklubu Rzeczypospolitej Polskiej.

Wśród licznych wyróżnień gnieźnieńskiego twórcy warto wymienić przede wszystkim medale: „Zasłużony Kulturze – Gloria Artis", przyznany przez ministra kultury i dziedzictwa narodowego, „Zasłużony dla Fotografii Polskiej", wręczony przez Kapitułę Fotoklubu Rzeczypospolitej Polskiej, oraz nagrodę artystyczną marszałka województwa wielkopolskiego za rok 2004.

Zwieńczeniem pasji zawodowych Mirosława Skrzypkowskiego i jego działalności na rzecz lokalnej społeczności jest udział Jubilata w pracach Rady Miasta, jako radnego. W tym gremium zarazem piastuje stanowisko przewodniczącego Komisji Promocji, Kultury i Turystyki.

Z prof. Michałem Iwaszkiewiczem – rektorem Wyższej Szkoły Umiejętności Społecznych w Poznaniu (na obu zdjęciach), oraz Jackiem Kowalskim – prezydentem Gniezna, na uroczystości wręczenia medalu Gloria Artis w siedzibie uczelni (2009)

Dokucza Sowizdrzał każdemu, kogo spotka, potentatom świeckim i duchownym, ośmiesza papieża, króla, księcia, biskupa, opata, uczonych uniwersyteckich, lekarzy i plebanów. Z taką samą pasją płata dokuczliwe psoty drobnym rzemieślnikom miejskim i chłopom na wsiach, dając upust swej „przyrodzonej złości".

Zuchwalstwo jednak, z jakim traktuje możnych świata tego, bezradnych wobec pomysłowego „łotra", miało w sobie przez wieki coś z zaczynu rewolucyjnego. Do Eulenspiegla wniknąć musiało coś z nastrojów, które w czasie niedługim po jego literackich narodzinach znalazły upust w wojnach chłopskich i fermencie ideologicznym, nurtującym Niemcy w okresie odrodzenia i reformacji. Pierwiastki te, ujęte w sposób niezwykle prosty i wyrazisty, spotęgowany domieszką komizmu, promieniowały przez wieki z dowcipów Sowizdrzała.

Julian Krzyżanowski,
Wstęp do:
Proza polska wczesnego renesansu 1510-1550.
Warszawa 1954.

Po co komu błazen

Błazen jest istotą marginalną, „wyłączoną", fascynuje, ale jednocześnie budzi lęk. Jest człowiekiem albo zwierzęciem, choć bywa, że ma mieszaną, boską zoo-antropomorficzną naturę. Jest też istotą wewnętrznie sprzeczną, dobrą albo złą, albo taką i taką, boską lub diabelską, albo jedną i drugą. Jest zawsze kimś obcym, outsiderem w kulturach dawnych i w kulturze dzisiejszej, mediatorem dokonującym nieustannych przejść pomiędzy rozmaitymi stanami i światami, pomiędzy tym i tamtym światem, pomiędzy kosmosem i chaosem, pomiędzy życiem a śmiercią, mądrością a głupotą, kulturą i naturą, duchem i ciałem, pomiędzy światem niebiańskim i ludzkim. Może być śmiertelnie poważny, nawet złowrogi. Niesie ludziom pomoc, lecz bywa także, że niesie zgubę. Jego żarty mogą mieć lekkość psoty dziecka lub ciężar złowieszczego uczynku.

Monika Sznajderman,
Błazen, maski i metafory. Gdańsk 2000.

Sowizdrzalska prowokacja i błazeńska drwina demaskują jako wątpliwe to, co uchodzi za najbardziej niewzruszone, rezultatem tej czynności jest kompromitacja obiegowych, uznanych prawd i przekonań, podważanie ich sensowności i ośmieszenie. Godny jest tu szczególnej wagi racjonalizm sowizdrzalski, ujawniający się zwłaszcza w negacji zakorzenionych i usankcjonowanych przesądów. Wywodzi się on zresztą z tych samych źródeł co parodia i plebejska konfrontacja, a mianowicie z ludowego konkretyzmu i nader bliskiego związku z przyrodą oraz z obserwacji porządku natury.

Sowizdrzalski „świat na opak", parodystyczny i polemiczny zarazem, jest światem oglądanym w błazeńskim zwierciadle, przez błazna opisywanym. Pozycja błazna – ostatniego z aktorów świata-teatru, fikającego kozły i stającego na głowie – jest pozycją głupca, który widzi wszystko na odwrót. Głęboki paradoks owej sytuacji polega na tym, że jest to widzenie prawidłowe. Świat, w którym jedynie błazen jest prawdziwym mędrcem, nie może być światem rozumnym.

Stanisław Grzeszczuk,
Staropolskie potomstwo Sowizdrzała. Warszawa 1990.

Grigorij Gorin

dramatopisarz rosyjski, 1940-2000, autor chętnie grywanych komedii.

Z wykształcenia był lekarzem. Przez cztery lata pracował w moskiewskim pogotowiu ratunkowym; jak sam mówi, zanurzył się wtedy w gąszcz życia, trafiając do najprzeróżniejszych ludzi i środowisk. Współpracował z prasą, drukował felietony satyryczne i humorystyczne opowiadania, m.in. w „Junosti" i „Literaturnoj gazetie". Jego pierwszą sztukę, *Wesele na całą Europę* (1966), wystawiły z sukcesem teatry w Moskwie i Leningradzie. Wtedy 26-letni autor postanowił, że będzie żył z pisania: „Zrozumiałem, że jako dramatopisarz mam więcej do powiedzenia niż jako lekarz" – stwierdził.

Częstym motywem jego utworów jest demaskowanie fałszu w codziennym życiu i stosunkach między ludźmi. Choć wszystkie sztuki Gorina określa się mianem komedii, ich twórca nie uważa się za komediopisarza czy satyryka: „Jeśli widzowie się śmieją, to zasługa życia, nie moja" – powiadał.

Polskie teatry wystawiały wiele sztuk Grigorija Gorina, m.in.: *Zapomnieć o Herostratesie* (1972; szlagier sceniczny połowy lat 70.), rzadko grywane w Rosji *Fenomeny* (1979; światowa prapremiera w warszawskim Teatrze Rozmaitości), *Dom, który zbudował Jonathan Swift* (1983) oraz *Prawdomówny kłamca, Dyl Sowizdrzał* i mało znaną komedię *Kto jest kto*.

Konrad Szachnowski

aktor, reżyser, dyrektor teatru „Miniatura" w Gdańsku.

Po ukończeniu liceum w Sanoku, w 1964, studiował we Wrocławiu i na Wydziale Lalkarskim PWST w Krakowie, który ukończył w 1970 roku. W latach 1970-1974 zdobywał doświadczenia aktorskie w zespole Teatru Lalki i Aktora im. H. Ch. Andersena w Lublinie. W 1978 uzyskał dyplom Wydziału Reżyserii Akademii Teatralnej w Petersburgu, ze specjalizacją reżyserii teatru lalek.

Przez dwa teatralne sezony reżyserował w łódzkim Teatrze Lalek „Pinokio". Potem działał w teatrze „Baj Pomorski" w Toruniu, jako dyrektor artystyczny.

Po krótkim epizodzie toruńskim został kierownikiem artystycznym Państwowego Teatru Lalki i Aktora „Miniatura" w Gdańsku (1982-1985) W latach 1985-1988 reżyserował w Teatrze Dzieci Zagłębia w Będzinie, współpracował też, jako reżyser, ze scenami dramatycznymi w Elblągu, Bydgoszczy, Olsztynie, Wałbrzychu, Gorzowie, Tarnowie i Koszalinie. Od 1996 roku ponownie jest dyrektorem gdańskiej placówki, która od 1993 nosi nazwę Teatr Miejski „Miniatura".

Z zespołem gnieźnieńskiej sceny pracował już kilkakrotnie, jako reżyser przedstawień dla młodych widzów.

W latach osiemdziesiątych reżyserował dwa spektakle: *Niezwykłe przygody Pana Kleksa* według J. Brzechwy oraz baśń *Iwan, carski syn. Szare wilczysko i inni* Włodzimierza Masłowa. Po kilkunastoletniej przerwie przygotował scenicznie *Calineczkę* według H. Ch. Andersena (2002) oraz zabawną adaptację powieści H. Loftinga *Doktor Dolittle i przyjaciele* (2006).

Władysław Wigura

absolwent Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, studiował malarstwo u Hanny Rudzkiej-Cybińskiej i scenografię u Andrzeja Stopki.

Jako scenograf zadebiutował w 1965 roku w poznańskim Teatrze Polskim, scenografią do spektaklu *Niebieski ptak* M. Maeterlincka w reżyserii Marka Okopińskiego. Od tamtej pory zrealizował scenografie do blisko 170 przedstawień w teatrach dramatycznych całej Polski: wielokrotnie w Kaliszu, Zielonej Górze, Wrocławiu, Olsztynie, Krakowie, Poznaniu i Warszawie. Liczne spektakle zrealizował również za granicą, w teatrach w Amsterdamie i Sztokholmie.

Pracował ze znakomitym mimem, reżyserem, twórcą Wrocławskiego Teatru Pantomimy – Henrykiem Tomaszewskim. Stworzył dekoracje i kostiumy do wielu jego spektakli pantomimicznych, m.in. do: *Gilgamesza*, *Odejścia Fausta*, *Snu nocy listopadowej*, *Przyjeżdżam jutro*, także dramatów – *Protezilas i Laudamia*, *Legenda* – oraz do filmu *Salome*. Jest autorem scenografii do interesujących spektakli w reżyserii Krystyny Skuszanki: *Lilli Wenedy*, *Opowieści zimowej*, *Dwóch teatrów* i *Mazepy*. W 1974 roku opracował scenografię do pierwszego premierowego spektaklu Polskiego Teatru Tańca w Poznaniu, *Epitafium dla Don Juana*, z choreografią Conrada Drzewieckiego. Jako scenograf współpracował z Januszem Rzeszewskim, realizując tak znane filmy fabularne, jak *Hallo, Szpicbródka...* czy *Miłość ci wszystko wybaczy*.

Z gnieźnieńskim teatrem Władysław Wigura współpracował kilkakrotne. Najpierw, w latach sześćdziesiątych ubiegłego stulecia, stworzył scenografię do dwóch komedii A. Fredry: *Cudzoziemczyzny* i *Ożenić się nie mogę*. Wiele lat później zaprojektował dekoracje i kostiumy, które mieli okazję podziwiać najmłodsi widzowie gnieźnieńskiej sceny, oglądając *Niezwykłe przygody Pana Kleksa* według J. Brzechwy, *Calineczkę* według H. Ch. Andersena oraz *Doktora Dolittle i przyjaciół* według H. Loftinga.

Piotr Salaber

kompozytor, pianista i dyrygent, ur. w 1966 roku we Wrocławiu. W 1987 ukończył Państwową Szkołę Muzyczną II st. w Toruniu w klasie fortepianu. Studiował w Akademii Muzycznej w Bydgoszczy, najpierw na Wydziale Dyrygentury Chóralnej i Edukacji Muzycznej, następnie – Kompozycji i Teorii Muzyki. W 2005 uzyskał stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie dyrygentura. W latach 1994-2001 był kierownikiem muzycznym Teatru Polskiego w Bydgoszczy. Od 2006 roku wykłada w Instytucie Sztuk Audiowizualnych Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

Jest autorem muzyki do kilkuset piosenek, programów radiowych i telewizyjnych (m.in.: *Piraci*, *Twarz tygodnia*, *Niespodzianka*, *Ściśle jawne*), a także utworów orkiestrowych, chóralnych i fortepianowych. Znaczna część jego dorobku kompozytorskiego to muzyka do ponad 30 spektakli teatralnych. Kompozycję P. Salabera do *Braci Karamazow* w reżyserii Andrzeja Bubienia miesięcznik „Teatr" uznał za jedną z najlepszych w sezonie teatralnym 2006/2007.

Od 2000 roku Piotr Salaber występował w telewizji Polsat w popularnym talk-show Mariusza Szczygła *Na każdy temat*, od 2003 był współgospodarzem programów *Joker* i *Rozmówki polsko-polskie* w TV4, prowadząc od fortepianu zespół Salaber Band. Zarazem jest autorem muzyki do tych programów. Wielokrotnie koncertował za granicą: w Rosji, Czechach, Niemczech, Szwecji, Stanach Zjednoczonych i Kanadzie.

Juliusz Stańda

absolwent Państwowej Średniej Szkoły Baletowej w Poznaniu, 1965. W tym samym roku został zaangażowany do zespołu baletowego Opery Poznańskiej; jednocześnie rozpoczął studia w Wyższej Szkole Wychowania Fizycznego.

Pod kierunkiem choreografa Conrada Drzewieckiego przeszedł wszystkie szczeble kariery tancerza – od członka zespołu baletowego do solisty Polskiego Teatru Tańca. Kiedy kierownictwo baletu w poznańskim Teatrze Wielkim objęła pedagog i baletmistrz Barbara Kasprowicz, został pierwszym tancerzem zespołu baletowego Opery. Za największe wydarzenie w swej karierze tancerza uważa zaproszenie na gościnne występy w moskiewskim Teatrze Wielkim. Wraz z Małgorzatą Połyńczuk tańczył tam główną partię w balecie *Miłość za miłość* według W. Szekspira.

Przez 12 lat działalność tancerza łączył z pedagogiką w poznańskiej szkole baletowej, przez pewien czas, za dyrekcji Mieczysława Dondajewskiego, był również kierownikiem baletu Teatru Wielkiego w Poznaniu. Później poświęcił się tylko teatrowi, realizując układy choreograficzne do wielu spektakli, wystawianych m.in. na scenach: Poznania, Legnicy, Częstochowy, Elbląga, Zielonej Góry, Płocka i Jeleniej Góry.

Od wielu lat stale współpracuje z Teatrem im. A. Fredry: na jego scenie zadebiutował, jako choreograf, w 1982 roku. Od tamtej pory opracował choreograficznie ponad 40 przedstawień, zarówno dla dorosłych, jak i dzieci.

Kierownik techniczno-gospodarczy
URSZULA WOJTCZAK

Z-ca kierownika techniczno-gospodarczego
KRZYSZTOF SOLENIEC

Kierownik sekcji przygotowania spektakli i obsługi sceny
MIECZYSŁAW FRĄCKOWIAK

PRACOWNIE

fryzjerska MARIA SUCHOLAS

krawiecka damska
DANUTA FREITAG-CZYŻYK, JUSTYNA JACKOWIAK, EWA WŁÓDARCZAK

krawiecka męska
PAULINA PARULSKA-PATALAS, GRAŻYNA SIÓDMIAK, KATARZYNA PISAREK

plastyczna
KRZYSZTOF DZIONEK

garderobiane
TERESA NAWROCKA, IZABELA STAMM

elektro-akustyczna
BOGDAN STACHOWIAK, GRZEGORZ KLUCZKA, ZBIGNIEW NAWROCKI

stolarsko-ślusarska
KRZYSZTOF CHORBIŃSKI, MICHAŁ DURAJ, ANDRZEJ WACHOWSKI

montażyści dekoracji
TADEUSZ BOSACKI, LESZEK NOWAK, JULIAN WOJTCZAK

Redakcja programu i opracowanie graficzne
MAŁGORZATA URBANIAK

Na okładce: płaskorzeźba dyla sowizdrzała z belgijskiego miasta Damme (fot. z archiwum K. Szachnowskiego)

Przygotowanie wydawnicze
ars nova, Poznań, ul. Grunwaldzka 17
Opracowanie techniczne i łamanie
KRZYSZTOF STEINKE

Druk i oprawa
JM STEFKO, Komorniki, ul. Platynowa 19

URZĄD MIASTA GNIEZNA

Plus radio 89,5 FM GNIEZNO

TVP POZNAŃ

FIRMA PEŁCZYŃSKI
ul. Chrobrego 14/15
62-200 GNIEZNO

GŁOS WIELKOPOLSKI

Pietrak HOTEL

Przemiany

RADIO GNIEZNO 104,5 FM

Cukierki KRÓWKA
ręcznie robione
o tradycyjnym smaku MLECZNYM I KAKAOWYM
z reklamą Twojej Firmy

Zet Be
Zakład Produkcyjno-Handlowo-Usługowy
62-250 Czerniejewo, os. Nadziei 11,
tel./fax (0-61) 427 37 38

BIURO TURYSTYCZNE
F.W. „EWA"
os. Bolesława Śmiałego 2c
60-682 Poznań
tel/fax +4861 8256807, kom.0502 131525
Zezw.Woj.Wlkp. Nr225
TANIE PRZEJAZDY AUTOKAROWE

ZE ZBIORÓW Instytutu Teatr

w repertuarze

Tomasz Szymański
Rapsod o Świętym Wojciechu

Sofokles
Antygona

Aleksander Fredro
Zemsta

Adam Mickiewicz
Pan Tadeusz

Laurence Boswell
Piękna i Bestia

Aldo Nicolaj
Była... dziewiąta

Sławomir Mrożek
Zabawa

Stanisław Wyspiański
Wesele

Pam Gems
One

Roman Brandstaetter
Ja jestem Żyd z „Wesela"

Michael Cooney
Z rączki do rączki

Andrzej Malicki
O księżniczce z zamku gnieźnieńskiego

Andrzej Malicki, Tomasz Szymański
Znowu nam się jęła marzyć...
w 90. rocznicę wybuchu powstania wielkopolskiego

w przygotowaniu

Astrid Lindgren
Pippi Langstrumpf